

מחלוקת... לשון הרע... מלבין... "וירדו בחיים שאולה!"
תמה המשגית, רבינו ירוחם איך שייך שאדם יהיה כל כך אכזר עד שמסוגל לאכול את חברו חי, הרי הלה בוודאי עומד וצועק ומתחנן על נפשו!?
ותירץ: באמת אין לאדם כל כך הרבה אכזריות ואין כזו דרגה של רשעות בעולם, רק הסיבה שאדם מסוגל לאכול את חברו חי היא בגלל שאינו שומע ואינו רואה אותו כלל וכלל...
זה החידוש, האדם לא שומע בכלל שיש מישהו שמתחנן על נפשו הוא כל כך עסוק עם עצמו, עם תאוותיו ורצונותיו, עד שאינו מבחין שיש מישהו שעומד וצועק על נפשו. אבל אם האדם היה שומע איך שפלוגי מתחנן ומבקש בוודאי לא היה מתאכזר עליו לאוכלו חי...
(לקט רשימות בעניני אלול)

"אין לך מחלוקת שאין יצר הרע מפתהו ואומר שכל הכוונה לשם שמים... אם כן במה נדע אם היא באמת לשם שמים או לא?

בזאת יודע: אם החולקים, זולת הדבר שחלקו בו ומתנגדים זה לזה, הם אוהבים גמורים בלב ונפש, זהו אות שמחלוקתם לשם שמים. אבל אם הם אויבים ונוטרים שנאה זה לזה זהו אות שמחלוקתם שלא לשם שמים - ויתיצב השטן בתוכם'.
וזוהו הסימן מסרו לנו חכמי המשנה: 'איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים - שמאי והלל', שאהבו וכיבדו זה את זה, זהו אות שמחלוקתם לשם שמים, אבל כמחלוקת קרח ועדתו, שהיו נוטרים איבה ושנאה וכמעט יסקלו למשה, אינה לשם שמים."
("ערוך דבש" ח"ב דרוש ח' - וראה ט' אדר... ועיין שבת ז'. וירושלמי שם ומג"ת ויש ליישב)

"הסכמות באיזמיר"

האלשיך הק' כתב שאחר מיתת אהרן, בני ישראל נתנו ראש לחזור למצרים, והקימו את דתן במקום משה ואבירם במקום אהרן... ותמוה, הלא דתן ואבירם נבלעו בארץ יחד עם קרח, ולא היו בזמן פטירתו של אהרן!?

ביאר ה"בן איש חי", שהכוונה היא שבני ישראל העמידו שני אנשים שהיו אוהבים את המחלוקת, וחז"ל קראו להם בשם דתן ואבירם, שהיו ראשוני בעלי המחלוקת שחלקו על משה.

וכמו כן מצינו שכל אותם שהיו בקיאים בלשונות היו נקראים מרדכי, על שמו של מרדכי הצדיק. וכן איזבל קוראת ליהוא זמרי, מפני שהרג את אדוניו, ועוד. כמו כן שני אנשים אלו שהיו אוהבי מחלוקת ובעלי ריב שרצו להיות ממונים במקום משה ואהרן, שעשו מעשה דתן ואבירם, לכן קראום על שמם.
(שו"ת "רב פעלים" ח"א או"ח נ"ה ועיי"ש עוד תירוצים)

אותן שהיו בקיאים ברמזים ובלשונות היו נקראים על שם מרדכי, לפי שהוא היה ראש וחכם... (תוס' ב"ק פב) על שם מרדכי הראשון היו נקראין הממונים, לפי שאין ממנים אלא בקיאים בעלי שכל ומודע. (תוס' מנחות סד)

צדיק כתמר יפרח' - לא קרח הוא האשם, אלא דתן ואבירם הם האשמים!
בפרשת פנחס נאמר "ובני קרח לא מתו" - הודיע הכתוב ענין זה כאן ולא בפרשת קרח, מקום עיקר המעשה. גם לא כתבו במנין הלויים, והרי שם מקום הודעת המתים מהם, לפי מה שכתבנו כי כאן בא אלקים לקבוע העוון בדתן ואבירם ולהקל מעל קרח!

לזה אמר 'ובני קרח לא מתו', הכוונה שזה יגיד זכות אביהם שלא שטפם חובו, כדרך ששטף חובם של דתן ואבירם כל בתיהם להיותם עיקר המחלוקת.
(אור החיים" כ"ו י"א)

גירוש - אם יש בעל מחלוקת בעיר, ורוצים הציבור לגרוש מהעיר, וצריך הוצאות ממון, לא הוי דבר שבממון וגובים לפי נפשות, אפילו שהם עניים. ("משא חיים" מערכת ג' - בשם כנה"ג חו"מ קס"ג)
חולה - יש הסכמה לתת לו קצבה לשבוע, אך מי שעשה מחלוקת והיכוהו עד שנפל למשכב, פטורים לתת לו מכיס הקופה!
(שם מהרב "נחמד למראה" ח"ד)

מתוך החלטות "ועד ארבע ארצות"

שנת תכ"ט

"הרשות נתונה מאיתנו למנהיגי קהילת קודש טיקטין להשגיח על אותם אנשים הדרים בכפרים בתחום העיר. איזה מהם אשר לא יכשר בעיניהם שידור שמה, ירדפו את האיש ההוא בכל מיני רדיפות שבעולם כחפץ נפשם, שיעקור מהכפר או מהמקום אשר דר שם שלא בידעת וברשות מנהיגי הקהל. וידונו עמהם בכל אשר יעשו בזה. וכל בית דין מחוייבים לעמוד לימינם לעזור להם בענין הרדיפות."
כ"ד אלופי קצינים מנהיגי הארצות פה, התוועדות קודש לובלין.

שנת תל"ב

"מנהיגי ק"ק טיקטין ניגשו לפנינו בקובלנה וטענה בפניהם שאנשים רבים מתיישבים במחוזם במקום איסורים וסכנות גדולות, ומקפחים את מחייתם וגורמים להם היזקות. ואם נתחייבו בדינם חרם מחמת איזה משפט, הם נשמטים ממקום מגורם ומתחבאים... אשר על כן גזרנו שתעמדו להם לעזר לרדוף אנשים רעים אלו בכל מיני רדיפות שבעולם..."
(ספר ועד ארבע ארצות - פנקס הקהל בטיקטין דף קע"ט)

גאון רבי יחיא יצחק הלוי, רבה של תימן, באו לספר על גבאים באחד מבתי הכנסת אשר החלו מרגישים עצמם בעלי בתים על בית הכנסת - 'אנו הקובעים, אנחנו מחליטים...' חלק מהמתפללים צידדו בהם ואש המחלוקת להטה. **בא רבי יחיא** והתיישב בבית הכנסת סמוך לפתח. נרעשו הגבאים, 'הרב יעלה למזרח, אין זה מקומו של רבינו...' **אמר רבי יחיא: "סליחה שישבתי על מקומכם..."** והמשיך: "אברהם אבינו בעל הבית אירח את המלאכים כשהוא עומד עליהם - לשרתם, הגבאי תפקידו לשרת את הציבור, אין מקומו במזרח אלא בכניסה לבית הכנסת - בכך הוא מראה שהוא בעל הבית!" **המסר הובן**, הגבאים הבינו את מקומם והשלום חזר לשרור בבית הכנסת. (נר לשולחן שבת" מפני ידידי הרה"ג ששמע מחמיו, שהיה אחד מהמתפללים)

"הפנץ חיים" הזהיר תמיד להתרחק מכל סוגי מחלוקת. וכה אמר: "אין אומה ולשון בעולם שיהיו מוזהרים כל כך מאכילת דם חיה ועוף ובפרט דם כמו שהוזהרו עם ישראל, ומאידיך גיסא אין לך עם שסבל מעלילות דם כמו שסבל עם ישראל. **זאת, הכיצד?** אלא פעם אחת הטעו בני יעקב את אביהם בקצת דם. מי שלומד תורה יודע את גדולתם וקדושתם של שבטי ישראל ועד כמה הם כיוונו לשם שמים במחלוקת זו, ובכל זאת ממחלוקת זו אנו סובלים עד היום. **סיים "הפנץ חיים":** "נוציא מזה לקח כמה עלינו להתרחק מכל סוגי מחלוקת!" (מאיר עיני ישראל" ח"ד, קובץ מאמרים פ"ח)

נשאל הגאון רבי חיים ברלין מאמריקה האם הם רשאים לצרף למנין מחללי שבת בפרהסיא? **והשיב:** מחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם ואין מצרפים אותו למנין עשרה, לקדיש ולקדושה, ולא למנין שבעה קרואים להעלותו לתורה.

אך עלינו להזהר שלא לגרום איבה, שנאה ומחלוקת חס וחלילה בשביל זה, ומחלוקת אחת דוחה מאה תפילות. לכן תעשו זאת באופן שלא יהא ניכר לעיני החוטאים שאין מצרפים אותם למנין. ותשכילו לסדר שיהיו תמיד עשרה אנשים כשרים.

וכן בשבת, יתנו להם עליות כראוי, אבל ישתדלו שיהיו שבעה קרואים בלעדיהם. אך לא ירחיקום בפרהסיא, שלא להבעיר אש המחלוקת, וגדול השלום. ("שמחת חיים" כ' - בהלכה זו דנו רוב פוסקי זמננו)

דברנו בגנות המחלוקת סיפר פעם הגאון רבי יעקב יצחק רודרמן: לרבינו ה"נודע ביהודה" היה חתן, גאון גדול וצדיק נשגב, רבי יוסף מפוזנא, פעם שלח לו רב אחד שאלה בנוגע לחזן של קהילתו, שלא היה שומר תורה ומצוות, הוא רצה להעבירו מחזקתו, אבל בעלי הבתים לא הסכימו לכך מפני שהיה קולו ערב ביותר, ושאלתו מה יעשה? **השיבו רבי יוסף** - שלא להעבירו, וטעמו כי מוטב להעמיד צלם בהיכל ואל ירבה מחלוקת בישראל. (שמוש חכמים" ל"ח ועיי"ש)

הגאון רבי טוביה לסיצין נזהר שלא להתערב באף מחלוקת. **וסיפר:** "לפני חמישים שנה התארגנה משלחת לאחד מגדולי ישראל, הערנו לו, הוא חזר בו, אבל עד היום כואב לי למה אני הייתי צריך ללכת, למה אני הייתי צריך להתערב..." ("משנת טוביה")

מתוך מכתבו של הגאון רבי יצחק הוטנר **"והנני בזה לחזור** על המליצה הנאה בענין זה על פי מאמר הגמרא: "מור כי אתריה ומור כי אתריה, ולא פליגי" - שאם רוצים למנוע מחלוקת אז צריכים להסתדר כל אחד במקומו. **וקורא אני על כבוד תורתו:** "ורב שלום בוניך" - כי על ידי שבנה בנין לעצמו הרבה שלום בעולם... **יודע אני שכל ההתחלות קשות**, אלא שכבוד תורתו השכיל להכניס עצמו בעול הזה בעודו בנעוריו..." (אגרות ומכתבים" קנ"ו)

הגאון רבי שלמה זאב קליין היה מדמויות ההוד בצרפת, גאון בהלכה ובאגדה. בסוף ימיו אנשי הרפורמה נבחרו לחברים בקונסיסטואר של אלזס לותרן. אנשים אלו היו בורים וגסי רוח. גרמו לסגירת מוסדות התורה. הם מררו את חייו, ואף פגעו בכבודו באופן גס ביותר.

ומעשה שהיה כך היה, בבית הכנסת היה לרב כסא מיוחד, גבוה מכל עם, לכבוד ולתפארת. באו אנשי דלא מעלי, שלוחי אותם רפורמים קיצצו את רגלי הכסא והשוו את מידותיו לשאר הכסאות בבית הכנסת.

אחד הפרנסים ממכבדי רבי שלמה זאב הביא נגר שתיקן את הכסא והחזירו למצבו הראשון, כיאות לכבוד הרב. רגזו עליו חברי הקונסיסטואר ופיטרוהו ממשרתו כפרנס. ("ישורון" כ"ה)

בני קהילת זליטשיק רצו לסלק את רבם ממשרתו, כיון שלדעתם יצאו מתחת ידו כמה מכשולות בהוראה, וגם סידר גט שלא כהלכה.

השיב ה"דברי חיים": והנה ידִי מאד אתפלא מדוע תפסתם על הרב בדברים אשר אינם הכרחיים לעצם הדין, ולמה לא דנתם אותו לכף זכות, ולא להרע את חזקתו אשר היה כמה שנים מורה בישראל, ומסתמא נטל רשות מגדולי עולם, ולמה תחפשו עליו דברים לביישו ברבים, אין זה רק שנאה בלבבכם עליו, כי אם היה חביב בעיניכם הייתם מחפשים בזכותו, ולא ידעתי על מה הרעש הגדול...

לכן ידִי, אל יעלה בלבבכם שום מחשבת חוץ על רב קהילתכם, כי הוא גדול בתורה ויראה, פן תכוו בגחלתו, והזהרו מאד שלא יורה אחר במקומו, ורק את מי שהרב יתיר לו להורות, זולת זה אסור לאף אדם להורות. וגיטין אסור לאף אדם לסדר גט זולת הרב. ועליכם לקבלו בכבוד ולציית לדבריו. (ש"ת "דברי חיים" ח"ב אהע"ז קל"ד ועיי"ש)

'איזהו חולק על רבו: זה שקובע לו מדרש ודורש ומלמד שלא ברשות רבו ... ואסור לאדם להורות בפני רבו לעולם...' (רמב"ם ת"ת ה' ב') **נחלקו נו"כ בכונתו:** האם אסור לדרוש וללמד לאחרים, או רק להורות הלכה.

מעשה בבני עיר אחת שרצו לקבוע לעצמם שיעור להוועד יחד וללמוד מפי מגיד שיעור. הדבר הביא לידי מחלוקת, היו שראו בדבר פגיעה ברב העיר.

חכם אחד פסק להם לאיסור, והוכיח מקרח שנענש אף על פי שלא הורה הלכה בפני משה.

פסק זה הובא לפני ה"חכם צבי", והשיב להיתר. קרח לא רק קבע מדרש אלא פסק הוראה: בית מלא ספרים וטלית תכלת.

וכל מה שהוזכר לאסור לדרוש במקום רבו או חכם, אינו אלא בדרשות שהיו רגילים בזמן התלמוד, דהיינו דבר פלוני אסור, דבר פלוני מותר. אבל בדרשות הנהוגות בימינו, שאומרים מאמר, או פירוש פסוק מותר. אמנם שלא יהא כנוטל עטרה לעצמו, נהגו ליטול רשות מהרב בפתחת הדרשה.

מכל מקום ברור שהרשות ביד בעלי הבתים להוועד וללמוד יחד כל מה שהם רוצים, ואין בזה מניעה משום כבוד הרב כי אינו בכלל 'רב המלמד להורות'.

ואין כח ביד החכם או הפרנסים לתקן הסכמה נגד זה. והמתנגד עתיד ליתן את הדין, ואם החרימו אין בחרמם כלום, ואדרבה יש להם לחוש למנדה את חבריו שלא כדין חלילה...

וכך הוא מנהגם של גדולי ישראל, ובפרט פה באמסטרדם, בין ספרדים בין אשכנזים, שמתחברים יחד חברים ללמוד תורה כחפצם, ובחורים להם ראש להגיד להם את הספר שהם חפצים בו ואין פוצה פה ומצפצף.

וכבר היה מעשה שחכם אחד ביקש למחות בבני קהילתו ולא עלתה בידו, וגם הוא קיבל על עצמו שתיקה וחזר בו...

אמנם, לפני משורת הדין, לכבוד החכם שבעיר ההיא ילך מגיד השיעור בחברת שנים או שלשה אנשים ויבקש ממנו רשות, ועל החכם מוטל ליתן לו רשות.

ולחיות שהשעה נחוצה מאד, כי הוא סמוך לכניסת שבת לא אוכל להאריך, ואיש על מקומו יבוא בשלום. (ש"ת חכם צבי קט"ז ועיי"ש) **יראו הלומדים במי פתחנו ובמי סימנו וישמחו!** - ה' יברך את עמו בשלום!